

5. Άρθρο

Πανελλήνιες 2002

Ενέργεια πρώτη και δεύτερη:

Αναγνωρίζω το θέμα του κειμένου
Εντοπίζω το/α θέμα/τα και τις σημαντικές πληροφορίες σε κάθε παράγραφο

Α. Ο εικοστός αιώνας δικαίως χαρακτηρίζεται ως αιώνας των μεγαλύτερων και σημαντικότερων κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών. **Με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, ο μέσος «Δυτικός άνθρωπος»** ζει στο κατώφλι του 21ου αιώνα μία πολύ διαφορετική καθημερινή ζωή από τον αντίστοιχο άνθρωπο των αρχών του 20ού αιώνα. Ένα σημαντικό ποσοστό ευθύνης γι' αυτές τις δραματικές αλλαγές στην καθημερινή ζωή φέρει και η πρόοδος στις λεγόμενες **βιοϊατρικές επιστήμες**. Η ανακάλυψη της δομής του DNA, πριν από 45 περίπου χρόνια, και η επακόλουθη «έκρηξη γνώσης» στους τομείς της **Μοριακής Βιολογίας** και της **Γενετικής φέρνουν την ανθρωπότητα αντιμέτωπη με μια νέα τάξη πραγμάτων**.

Β. Έχουμε πλέον επιλύσει σε μεγάλο βαθμό **το πρόβλημα της στειρότητας** με τη χρήση **μεθόδων τεχνητής αναπαραγωγής** και ταυτόχρονα είμαστε σε θέση **να επιλέξουμε το φύλο του παιδιού μας**. Η πλήρης **χαρτογράφηση του ανθρώπινου γονιδιώματος** αλλά και η υφιστάμενη απομόνωση και ο χαρακτηρισμός της λειτουργίας μερικών εκατοντάδων γονιδίων **θα οδηγήσουν πιθανότατα στο εγγύς μέλλον στη θεραπεία πολλών ασθενειών**. **Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί** και τρόφιμα υπόσχονται ότι **θα επιλύσουν το πρόβλημα του υποσιτισμού**, όμως ταυτόχρονα δημιουργούν **τεράστια βιοηθικά προβλήματα**. Παράλληλα, **η πρόσφατη κλωνοποίηση ζωντανών οργανισμών** μπορεί να επιλύσει και αυτή **θέματα υποσιτισμού και επάρκειας οργάνων**, όμως **εγκυμονείται κίνδυνος δημιουργίας γενεών πανομοιότυπων οργανισμών προς εκμετάλλευση** και ταυτόχρονα **αναδεικνύει επικίνδυνες απόψεις περί δημιουργίας μιας «αρίας φυλής»**.

Γ. Πού βαδίζουμε, άραγε; **Για χάρη ποιας προόδου και μελλοντικής ευδαιμονίας η επιστημονική κοινότητα αλλά και ολόκληρη η ανθρωπότητα πρέπει, αλόγιστα, να συνεχίσει αυτόν τον δρόμο;**

Δ. **Το μείζον ερώτημα της ανθρωπότητας** και η διαχρονική αγωνία της είναι **να εξηγηθεί ο σκοπός και το νόημα της ζωής και του θανάτου**. Εάν προσεγγίσουμε κάποτε την αλήθεια αναφορικά με αυτά τα θεμελιακά ερωτήματα, ίσως μπορέσουμε τότε να επαναπροσδιορίσουμε τις αξίες μας και τους τρόπους επίτευξής των.

Ε. [...] Αποτελεί **κανόνα της φύσης, κανόνα της βιολογίας**, να υπάρχει και «θεϊκά» **να μη διαταράσσεται η θεμελιώδης ακολουθία: γένεση, ζωή, αναπαραγωγή, θάνατος**. Με βάση το προαναφερόμενα, εάν οι άνθρωποι ήταν **αθάνατοι** ή γενικότερα κάποια μορφή ζωής ήταν **αθάνατη**, το οξύμωρο συμπέρασμα είναι ότι: **το συγκεκριμένο είδος ζωής θα εξέλιπε μέσα σε λίγες σχετικά γενεές, διότι το περιβάλλον θα άλλαζε** και δεν θα μπορούσαν αυτοί οι ζωντανοί οργανισμοί που το **απαρτίζουν να αλλάξουν, ώστε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες**.

ΣΤ. [...] Μέχρις ότου απαντηθούν, εάν ποτέ, τέτοιου είδους φιλοσοφικά ερωτήματα, **η δυνατότητα επίτευξης αθανασίας φαίνεται να βρίσκεται εκτός των γνωστών βιολογικών νόμων της φύσης**. Αντίθετα, **είναι προτιμότερο να βρεθούν εκείνοι οι τρόποι, ώστε να μετατραπεί το «ζην» σε «ευ ζην»**. Δηλαδή, να προσδιοριστούν και να εφαρμοστούν εκείνα τα τεχνολογικά επιτεύγματα, τα οποία θα έχουν αποτέλεσμα οι άνθρωποι να γεννιούνται, να ζουν και να γερνούν με υγεία.

Ζ. Είναι βέβαιο πως η **Μοριακή Βιολογία και η Γενετική** έχουν ανοίξει νέους ορίζοντες στη μελέτη και κατανόηση της λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού. Αυτό το ταξίδι, το οποίο ξεκίνησε πριν από λίγα σχετικά χρόνια στον άγνωστο και μαγευτικό κόσμο των **βιολογικών νοημάτων** της ζωής, δεν είναι ούτε εύκολο ούτε γρήγορο. Οι ταξιδιώτες πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με υπομονή, με περίσσεια γνώση, με αμφισβήτηση, αλλά προπαντός με ηθική δεοντολογία. Σε κάθε περίπτωση, η **Πολιτεία** πρέπει να κρίνει και να αξιολογεί τους καρπούς και τις εμπειρίες τέτοιων εγχειρημάτων. Αποτελεί προσωπική εκτίμηση ότι είναι προτιμότερο να στοχεύεται η ανεύρεση τρόπων βελτίωσης της ποιότητας της καθημερινής ζωής παρά τα επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη ματαιοδοξία. Άλλωστε, όπως και ο ποιητής έχει δηλώσει:... ηδονικά παντοτινά ζητάμε, μάτια πάντα...

Θέμα του κειμένου: η κλωνοποίηση του ανθρώπου

Ενέργεια 2η : Κρατώ σημειώσεις-κάνω διάγραμμα

A. Κάνω το διάγραμμα του κειμένου

B. Επεξεργάζομαι τις σημειώσεις

Θέματα

Ρηματικές φράσεις

A.
ο μέσος «Δυσικός άνθρωπος»

► ζει μία πολύ διαφορετική καθημερινή ζωή από τον αντίστοιχο άνθρωπο των αρχών του 20ού αιώνα.

η πρόοδος στις λεγόμενες βιοϊατρικές επιστήμες

► φέρει ένα σημαντικό ποσοστό ευθύνης γι' αυτές τις δραματικές αλλαγές

B.
Επιτεύγματα γενετικής

► το πρόβλημα της στειρότητας επιλέγουμε το φύλο του παιδιού μας. θεραπεία πολλών ασθενειών στο μέλλον αντιμετώπιση του υποσιτισμού

Παράλληλα, η πρόσφατη κλωνοποίηση ζωντανών οργανισμών Όμως

μπορεί να επιλύσει και αυτή θέματα υποσιτισμού και επάρκειας οργάνων, εγκυμονείται κίνδυνος δημιουργίας γενεών πανομοιότυπων οργανισμών προς εκμετάλλευση

εμπειρική αλήθεια

Αίτιο-Αποτέλεσμα

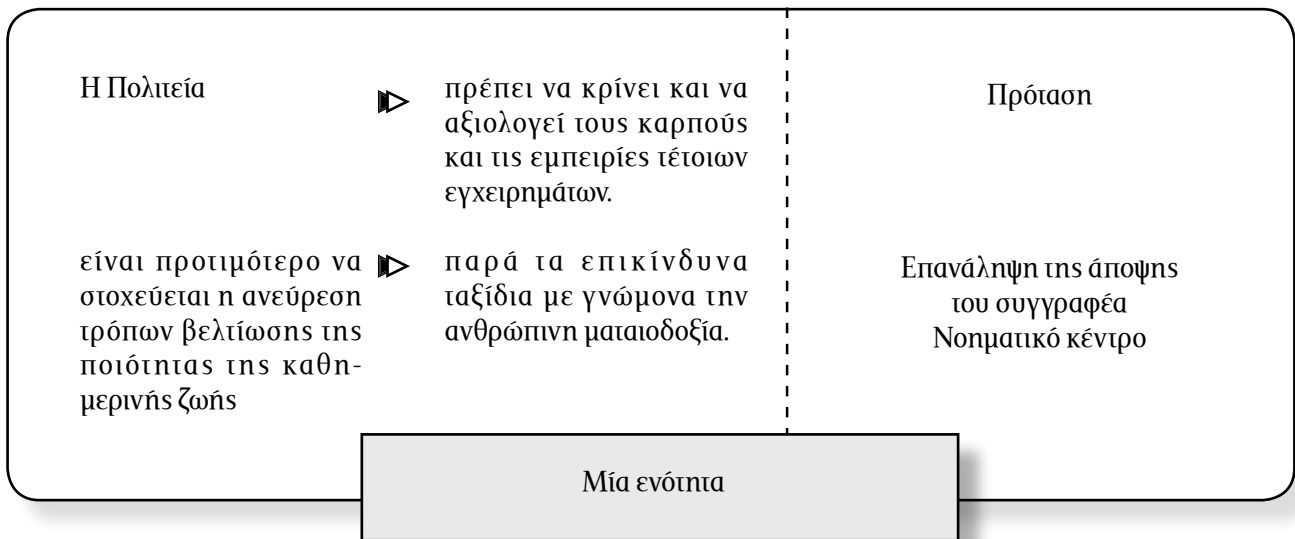

Επιτεύγματα

θετικές εφαρμογές

Κίνδυνος

<p>Γ. Για χάρη ποιας προόδου η επιστημονική κοινότητα και ολόκληρη η ανθρωπότητα</p> <p>Δ. Το μείζον ερώτημα της ανθρωπότητας</p> <p>Ε. Αποτελεί κανόνα της φύσης, η θεμελιώδης ακολουθία: γένεση, ζωή, αναπαραγωγή, θάνατος.</p> <p>διότι εάν οι άνθρωποι ήταν αθάνατοι</p> <p>ΣΤ. είναι προτιμότερο να βρεθούν εκείνοι οι τρόποι</p> <p>Ζ. Μοριακή Βιολογία και η Γενετική</p> <p>Αυτό το ταξίδι,</p> <p>Οι ταξιδιώτες</p>	<p>▶ πρέπει, αλόγιστα, να συνεχίσει αυτόν τον δρόμο;</p> <p>▶ είναι να εξηγηθεί ο σκοπός και το νόημα της ζωής και του θανάτου.</p> <p>▶ να μη διαταράσσεται</p> <p>▶ το περιβάλλον θα άλλαζε και δεν θα μπορούσαν αυτοί οι ζωντανόι οργα- νισμοί που το απαρτίζουν να αλλάξουν, ώστε να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες.</p> <p>▶ ώστε να μετατραπεί το «ζην» σε «ευ ζην».</p> <p>▶ έχουν ανοίξει νέους ορίζοντες στη μελέτη και κατανόηση της λει- τουργίας του ανθρώπινου οργανισμού.</p> <p>▶ δεν είναι ούτε εύκολο ούτε γρήγορο</p> <p>▶ πρέπει να είναι εφο- διασμένοι με υπομονή, γνώση, αμφισβήτηση, ηθική δεοντολογία.</p>	<p>Ενότητα 2η Προβληματισμοί - μετάβαση</p> <p>↓</p> <p>Νέο θέμα Άποψη</p> <p>Άποψη</p> <p>& Επιχείρημα</p> <p>Θέση του συγγραφέα</p> <p>Διαπίστωση</p> <p>Πρόταση</p>
--	--	--

Ενέργεια 3η : Γράφω την περίληψη

Εισαγωγική φράση

A
+
B
Γ,Δ,Ε,ΣΤ

Καταληκτική φράση

Πρόσφατα διάβασα ένα άρθρο στο οποίο διατυπώνονται απόψεις που θεωρώ ότι συμβάλλουν στη συζήτηση που κάνουμε σχετικά με την εξέλιξη της Γενετικής. Ο Στάθης Γκόκος **θεωρεί** ότι η πρόοδος που συντελέστηκε στις επιστήμες της Μοριακής Βιολογίας και Γενετικής έλυσε πολλά προβλήματα, ωστόσο προκαλεί εύλογα ερωτήματα σχετικά με το ενδεχόμενο κλωνοποίησης ανθρώπων. Εκφράζει την άποψη ότι στόχος της επιστήμης θα πρέπει να είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου, **διότι** η παρέμβαση στη φυσική διαδικασία αναπαραγωγής θα οδηγούσε πιθανόν στη δημιουργία αθάνατων όντων, που δεν θα μπορούσαν όμως να προσαρμοστούν σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. **Γι' αυτό επισημαίνει** ότι για την ορθή χρήση των επιστημονικών επιτευγμάτων απαιτείται να έχουν οι ερευνητές επαρκείς γνώσεις και ηθική δεοντολογία, ενώ απαραίτητη είναι και η υπεύθυνη στάση της Πολιτείας.

Σημείωση:

Οι λέξεις με έντονα γράμματα δηλώνουν τα γλωσσικά στοιχεία συνοχής που αποτυπώνουν τις λογικές σχέσεις ανάμεσα στις κύριες πληροφορίες.

Ενέργεια πρώτη και δεύτερη:

**Αναγνωρίζω το θέμα του κειμένου
Εντοπίζω το/α θέμα/τα και τις σημαντικές πληροφορίες σε κάθε παράγραφο**

Α.Γ ...] Και βέβαια, **η διαφήμιση** μας διδάσκει **ηθική**, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της "νίκης", του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. Τυπικότατο δείγμα, δύο εντελώς πρόσφατα διαφημιστικά "τηλεδράματα" τυχερού παιγνιδιού: Στη μια περίπτωση κάποια γιαγιά και στην άλλη ένα ζευγάρι κερδίζουν επιτέλους "τα εκατομμύρια των ονείρων τους", χάρη στην εύνοια της ξυστής τύχης. Ξαφνιασμένοι ακόμη (δηλαδή, όντας ακόμη εντός εαυτού), καταπιάνονται με τη διανομή των κερδών σε συγγενείς και φίλους: τόσα θα πάρει το ένα παιδί, τόσα το άλλο, τόσα τα εγγόνια, τόσα τ' αδέρφια, να μη μείνει κανένας παραπονεμένος, να μη μείνει κανένας απρόσκλητος στην καλή την ώρα.

Γρήγορα όμως η επαφή των χεριών τους με τα "σπαρταριστά" πεντοχίλιαρα τους καθιστά έξαλλους, αφού τους κλέβει τον αυθεντικό τους εαυτό, τους κλέβει δηλαδή τους συγγενείς και τους φίλους. Παραζαλισμένοι από την Κίρκη των χρημάτων, μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά διακόπτουν τη νοτιή διανομή και λένε το μεγάλο όχι: "Σιγά μην τους τα δώσω...". Το χαιρέκακο γελάκι που συνοδεύει αυτή την απόφασή τους αποκαλύπτει ότι αισθάνονται απολύτως ικανοποιημένοι από την έγκαιρη ανάνηψή¹ τους, χάρη στην οποία διασώθηκαν από την ανοησία της σπατάλης, από τη φρίκη της φιλίας, από το έγκλημα της γενναιοδωρίας -από τον κατά βάθος εαυτό τους εντέλει.

Β."Σιγά μην τους τα δώσω...": Έτσι απλά, απλούστατα, με πέντε λέξεις που η σημασία τους προτείνεται σαν φυσική, δίκαιη και αυτονόητη, καταπατούνται αισθήματα, περιφρονούνται δεσμοί καρδιακοί, νοθεύεται το αίμα και καταλύονται οι σχέσεις που αυτό καθιερώνει. Υψώνονται λοιπόν (και βέβαια, όχι ανεπαισθήτως παρά εν γνώσει και υπερηφάνως) τείχη² γύρω από τον τυχερό, που θα τον χωρίσουν από το πλήθος των δικών του, από την ανάγκη τους αλλά και από την αγάπη τους.

Το ολιγόλεκτο -δήθεν χαριτωμένο- διαφημιστικό σλόγκαν δεν πρωτοτυπεί βέβαια, απλώς παραδίδει σε μορφή εύπεπτη μίαν ολόκληρη τεχνική βίου. Το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα δεν έχει τη δυνατότητα να αιφνιδιάσει ή να ξενίσει το ανθρώπινο περιβάλλον, το οποίο εμφανίζεται ήδη έτοιμο να το υποδεχθεί και να το ενσιεριστεί, χάρη και στην έντονη προεργασία που έχει υποστεί από τους πολιτικούς, τις συντεχνίες και τα είδωλα που ασταμάτητα παράγει και ακόρεστα καταναλώνει η γυάλινη οθόνη. Το μοντέλο της "νέας εποχής" -τις ενσάρκώσεις του οποίου τις βλέπουμε και τις ακούμε να κηρύσσουν τα νεοκυνικά διδάγματά τους από ποικίλα πόστα-, δεν συγχωρεί την ευαισθησία, τη γενναιοότητα και το δόσιμο, αλλά προτείνει σαν θεμελιακή προϋπόθεση της επιτυχίας τον έρωτα του εγώ και την εχθρότητα προς τους άλλους. Αλλά ποιες κοινωνίες, ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει η "ωμοθυμία";

Παντελής Μπουκάλας, Σιγά μην τους τα δώσω...

Θέμα του κειμένου: **Η ηθική της διαφήμισης**

1. ανάνηψη: μεταμέλεια
2. παραπομπή σε στίχο του Κ. Καβάφη

Ενέργεια 2η : Κρατάω σημειώσεις-κάνω διάγραμμα

A. Κάνω το διάγραμμα του κειμένου		B. Επεξεργάζομαι τις σημειώσεις
Θέματα	Ρηματικές φράσεις	
A. η διαφήμιση	<ul style="list-style-type: none"> ▶ μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. ▶ Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της "νίκης", του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. 	<p style="text-align: center;">΄Αποψη/θέση Νοηματικό κέντρο </p> <p style="text-align: center;">↑</p> <p style="text-align: center;">τεκμήριο παραδειγμάτων (αφήγηση συμπεριφοράς)</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">μεταβολή συμπεριφοράς</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">αποτελέσματα του σλόγκαν</p> <p style="text-align: center;">↑</p> <p style="text-align: center;">΄Αποψη & Επιχείρημα</p> <p style="text-align: center;">&</p> <p style="text-align: center;">΄Αποψη/συμπέρασμα</p>
Μια γιαγιά και ένα ζευγάρι	▶ καταπιάνονται με τη διανομή των κερδών σε συγγενείς και φίλους	
Παραζαλισμένοι από την Κίρκη των χρημάτων,	▶ μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά διακόπτουν τη νοητή διανομή και λένε το μεγάλο όχι:	
B. "Σιγά μην τους τα δώσω» (με το σλόγκαν)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ καταπατούνται αισθήματα, ▶ περιφρονούνται δεσμοί καρδιακοί, νοθεύεται το αίμα ▶ και καταλύονται οι σχέσεις που αυτό καθιερώνει 	
Το ολιγόλεκτο διαφημιστικό σλόγκαν	▶ δεν πρωτοτυπεί	
Το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα	▶ δεν αιφνιδιάζει το ανθρώπινο περιβάλλον, το οποίο είναι ήδη έτοιμο να το υποδεχθεί και να το ενστερνιστεί, χάρη και στην έντονη προεργασία που έχει υποστεί από τους πολιτικούς, τις συντεχνίες και τα είδωλα που ασταμάτητα παράγει και άκροεστα καταναλώνει η γυάλινη οθόνη	
Το μοντέλο της "νέας εποχής	<ul style="list-style-type: none"> ▶ δεν συγχωρεί την ευαισθησία, τη γενναιοσύνη και το δόσιμο, ▶ αλλά προτείνει σαν θεμελιακή προϋπόθεση της 	

<p>Αλλά η "ωμοθυμία"</p>	<p>επιτυχίας τον έρωτα του εγώ και την εκθρόνιση προς τους άλλους.</p> <p>▶ ποιες κοινωνίες, ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει;</p>	<p>Άποψη/ Προβληματισμός</p>
--------------------------	--	------------------------------

Ενέργεια 3η : Γράφω την περίληψη

<p>Εισαγωγική φράση</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>Καταληκτική φράση</p> <p>Σημείωση: Οι λέξεις με έντονα γράμματα δηλώνουν τα γλωσσικά στοιχεία συνοχής που αποτυπώνουν τις λογικές σχέσεις ανάμεσα στις κύριες πληροφορίες.</p>	<p>Ο συγγραφέας στο κείμενό του, με αφορμή ένα διαφημιστικό μήνυμα, σχολιάζει τους τρόπους και τις τεχνικές με τις οποίες η σύγχρονη διαφήμιση υποβάλλει ηθικά πρότυπα συμπεριφοράς. Αναφέρει για ενίσχυση της θέσης του δυο αντιπροσωπευτικά διαφημιστικά μηνύματα. Αυτά προβάλλουν δύο περιπτώσεις τυχερών, οι οποίοι κερδίζουν σε τυχερό παιχνίδι. Αρχικά επιθυμούσαν να μοιραστούν τα κέρδη με τους αγαπημένους τους, στη συνέχεια, όμως, άλλαξαν γνώμη για να καταλήξουν στο σύνθημα «σιγά μην τους τα δώσω...». Με αυτό τον τρόπο, σύμφωνα με το συγγραφέα, η διαφήμιση προωθεί τον ατομικισμό, τον υλισμό, τον ευδαιμονισμό και συνακόλουθα την αδιαφορία για το φίλο, την οικογένεια, το συνάνθρωπο. Καταλήγοντας, εκφράζει έντονο προβληματισμό για το μέλλον μιας κοινωνίας που κυριαρχείται από τον ατομικισμό.</p>
--	--